

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і права
Кафедра спеціальних юридичних дисциплін

06-15-02

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
та самостійної роботи**

з навчальної дисципліни

«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО»

*для студентів напрямку підготовки 6.030401
«Правознавство» денної форми навчання*

Затверджено методичною комісією за
напрямом підготовки 6.030401
«Правознавство»
29 жовтня 2013р.
протокол № 4

Рівне – 2013

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Адміністративне право» для студентів напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» денної форми навчання / Міщук І.В. – Рівне: НУВГП, 2013. – 38 с.

Упорядник: **Міщук Інна Володимирівна, старший викладач кафедри спеціальних юридичних дисциплін**

Відповідальний за випуск: **Цимбалюк В. І., кандидат юридичних наук, професор, зав. кафедри спеціальних юридичних дисциплін**

Зміст

Передмова.....	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура.....	4
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	4
1.2. Тематика практичних занять.....	5
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики.....	6
1.4. Критерії та шкала оцінювання.....	6
2. Плани практичних занять.....	7
3. Самостійна робота студента.....	29
4. Рекомендована література.....	34

© Міщук І.В., 2013

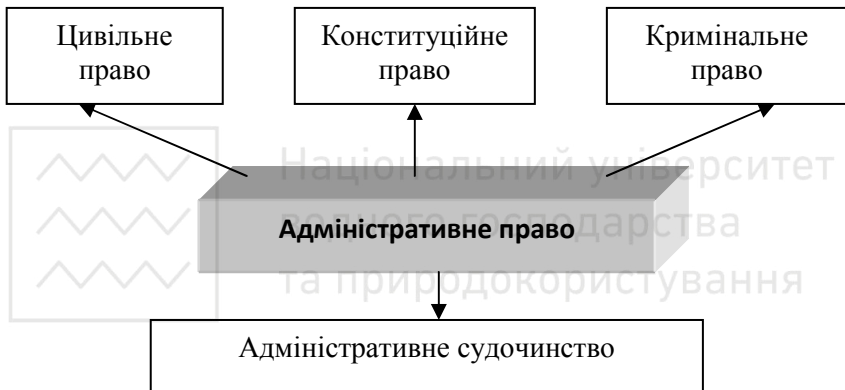
© НУВГП, 2013

Передмова Шановні студенти!

Ви приступаєте до вивчення навчальної дисципліни «Адміністративне право». Пропоновані методичні вказівки допоможуть вам зорієнтуватись при підготовці до практичних занять, організувати самостійну роботу.

Взаємозв'язки навчальної дисципліни «Адміністративне право» з іншими дисциплінами робочого плану, які передують її вивченню та які спираються на її вивчення, представленні наступною схемою.

Метою вивчення дисципліни є підготовка фахівців сфери управління, що працюватимуть в умовах побудови правової держави та ринкової економіки; вивчення сукупності правових норм, які регулюють суспільні відносини і формуються під час забезпечення органами виконавчої влади реалізації захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також у процесі державного управління економічним, соціально-культурним та адміністративно-політичним будівництвом у державі.

Предметом вивчення дисципліни «Адміністративне право» є управлінські відносини, які формуються у процесі здійснення органами державної виконавчої влади й місцевого самоврядування

водного господарства
та природокористування

покладених на них функцій; управління економічною, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферами суспільної діяльності й забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: сутність адміністративного права, його зв'язок з державним управлінням; чинне адміністративне законодавство; функції та принципи державного управління; систему виконавчої влади, правове положення суб'єктів, що її здійснюють; форми та методи державного управління; поняття та види адміністративного примусу та адміністративної відповідальності; поняття та принципи адміністративного процесу, його структуру; способи забезпечення законності; спеціальні адміністративно-правові режими; особливості галузевого та міжгалузевого управління.

вміти: тлумачити та застосовувати чинне адміністративне законодавство; правильно використовувати в практичній діяльності методи державного управління; готувати акти державного управління та приймати управлінські рішення, юрисдикційні та інші акти; здійснювати функції щодо забезпечення законності в державному управлінні, при розгляді справ про адміністративні правопорушення.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0304 «Право»	Нормативна за вибором університету
Модулів – 1		Рік підготовки - 3 курс

Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки 6.030401 «Право»	Семестр – 5,6
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Лекції – 24/20 год.
Загальна кількість годин – 72		Практичні - 12/10год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 3		Лабораторні - - год.
		Самостійна робота – 36/42 год.
		Індивідуальні - - год.
	Вид контролю – іспит	

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год.
1.	Адміністративне право як галузь права. Державне управління.	2
2.	Суб'єкти адміністративного права.	2
3.	Адміністративно-правовий статус Президента	2

	України і органів виконавчої влади.	
4.	Державна служба в Україні.	2
5.	Форми і методи управління	2
6.	Адміністративний процес	2
7.	Адміністративно-правова відповідальність та провадження у справах про адміністративні правопорушення	2
8.	Правові засади управління економікою	2
9.	Управління використанням та охороною природних ресурсів	2
10.	Управління фінансами	2
11.	Управління адміністративн політичною діяльністю	2

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, оцінки розв'язання ситуаційних завдань та участі у обговоренні проблемних питань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Адміністративне право» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за ECTS
90-100 балів	Відмінно	A
82-89 балів	Добре	B
74-81 балів		C
64-73 балів	Задовільно	D
60-63 балів		E
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання	F
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	FX

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1: Адміністративне право як галузь права. Державне управління

План заняття

1. Поняття, суть, ознаки й види державного управління.
2. Принципи державного управління. Співвідношення виконавчої влади, державного управління й адміністративного права.
3. Предмет, метод, джерела й система адміністративного права.
4. Поняття, види, дія та особливості адміністративного-правових норм.
5. Поняття, ознаки, структура й види адміністративних правовідносин.

6. Суб'єкти й об'єкти управління.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте управлінську систему і її компоненти.
2. Охарактеризуйте соціальне управління і його види.
3. В чому виражається відмінність між державним і суспільним управлінням?
4. Охарактеризуйте державне управління, назвіть його ознаки.
5. Охарактеризуйте виконавську владу як вид державної влади.
6. Які взаємозв'язані поняття «державне управління» і «виконавська влада»?
7. Чи існують управлінські відносини у сфері функціонування органів законодавчої і судової влади?
8. Як співвідносяться державне управління і місцеве самоврядування?
9. Грунтуючись на практичних прикладах, зробіть висновок про те, з суб'єктами якої гілки державної влади частіше за все мають справу громадяни?
10. Як відбувалося формування і розвиток адміністративного права?
11. Яке значення для формування сучасного адміністративного права мали такі явища, як поліція і адміністративна юстиція?
12. Що з'явилося передумовою трансформації «поліцейського права» в «адміністративне право»?

Правові ситуації

Задача 1. В статутній фундації АТ «Полум'я» частка державної

власності складає 51 %. Іншими 49 % володіють приватні особи і недержавні комерційні організації. Які види соціального управління виділяють і по якому критерію? Який вид управління здійснюватиметься в АТ «Полум'я»?

Задача 2. Приватний підприємець Селіщев і АТ «Південь» звернулися до суду з вимогою визнати незаконним розпорядження голови Запорізької обласної державної адміністрації «Про порядок видачі дозволу на право здійснення торгової діяльності в Запорізькій області», посилаючись на те, що даним розпорядженням введені незаконні обмеження на здійснення оптової і роздрібною торгівлі, пов'язані із збором додаткових платежів за дозвіл займатися цією діяльністю.

На думку заявників, розпорядження голови адміністрації про введення ліцензування торгової діяльності порушує чинне законодавство, оскільки перелік видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, встановлюється Верховною Радою України.

Суд вимогу задовольнив і визнав розпорядження голови Запорізької обласної державної адміністрації незаконним з моменту ухвалення і не підметом подальшому застосуванню з моменту вступу до законної сили рішення суду про визнання його незаконним.

Виділіть в даній ситуації законодавчу, виконавчо-розпорядчу і судову діяльність. В діях яких державних органів і посадовців виразилося державне управління? Чи знайшов віддзеркалення в даній ситуації принцип розділення властей?

Задача 3. Громадянин Л., отримавши вищу медичну освіту, вирішив відкрити приватний кабінет та зайнятися медичною практикою. Він звернувся до державного реєстратора виконавчого комітету міської ради з проханням зареєструвати його як суб'єкт підприємницької діяльності. Після отримання свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця Л. подав до Міністерства охорони здоров'я України документи для отримання ліцензії на здійснення медичної практики.

Назвіть учасників відносин, які виникли у даній ситуації? Чи існує між ними суспільний зв'язок, якому притаманні ознаки адміністративно-правових відносин? Які це ознаки?

Задача 4. Громадянин Б. вирішив придбати у гр. В. автомобіль. Останній зняв з обліку автомобіль у ДАІ після чого було укладено

договір купівлі-продажу. Б. звернувся до ДАІ з проханням поставити автомобіль на облік і додав до заяви всі необхідні документи. Після здійснення технічного огляду автомобіля прохання Б. було задоволено, а саме: транспортний засіб поставлено на облік, видано технічний паспорт та державні номери. Однак керувати автомобілем гр. Л. не зміг, оскільки не мав посвідчення водія, незважаючи на те, що на відмінно закінчив автошколу. Він скористався можливістю скласти іспит у ДАІ та отримав посвідчення водія.

Виокремте правові відносини, що виникли в даному випадку. Чи належать вони до відносин, які становлять предмет адміністративного права? Обґрунтуйте свою відповідь, визначивши ознаки цих відносин.

Практичне заняття 2. Суб'єкти адміністративного права

План заняття

1. Основи адміністративно-правового статусу громадян України. Адміністративна правоздатність і дієздатність громадян.
2. Форми звернень громадян.
3. Адміністративно-правовий статус іноземних громадян та громадян без громадянства.
4. Поняття, ознаки і види об'єднань громадян. Класифікація об'єднань громадян.
5. Легалізація та правосуб'єктність об'єднань громадян.
6. Відповідальність об'єднань громадян за правопорушення.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4.

Контрольні питання:

1. В чому суть адміністративно-правового статусу громадян?
2. Що означає «правоздатність» і «дієздатність» суб'єктів адміністративного права?
3. В яких випадках громадянин як суб'єкт адміністративного права може бути обмежений або позбавлений якого-небудь права?
4. Які основні права і обов'язки громадян у сфері державного управління і місцевого самоврядування?
5. Проаналізуйте інститут гарантій прав і свобод громадян у сфері державного управління і місцевого самоврядування.
6. Охарактеризуйте адміністративно-правовий статус іноземних громадян і осіб без громадянства.

7. Чи відрізняється статус іноземних громадян і осіб без громадянства від адміністративно-правового статусу громадян України? Проаналізуйте відповідні нормативно-правові акти.

8. Який порядок оформлення іноземцям і особам без громадянства дозволу на трудовлаштування в Україні?

9. Які, відповідно до українського законодавства, умови придбання статусу біженця і умови, при яких статус біженця не надається?

10. Який порядок подачі клопотання про надання статусу біженця?

11. Охарактеризуйте адміністративно-правовий статус біженців. Правові ситуації:

Задача 1. У виконавський комітет Сумської міської ради поступили заяви від осіб, які хочуть реєструватися як суб'єкти підприємницької діяльності: 1) від громадянина Ірану, постійно проживаючого останні 5 років в Україні і має на утриманні дружину, що є громадянкою України; 2) від громадянина Афганістану, який 2 роки тому отримав статус біженця; 3) від громадянина України, раніше судимого за хуліганство; 4) від громадянина України, що є працівником обласної державної адміністрації; 5) від громадянина України, що здійснює приватну нотаріальну діяльність. По відношенню до яких осіб можуть бути підстави для відмови в реєстрації?

Задача 2. Уварів прибув з своєю сім'єю в Донецьку область з Таджикистану і направив до територіального органу міграційної служби заяву з проханням про визнання його і членів його сім'ї біженцями. Посадовець, уповноважений розглядати такі заяви, відмовило в оформленні і видачі свідоцтва про статус біженця, оскільки він не має рішення про видачу свідоцтва, прийнятого за наслідками попереднього розгляду клопотання Уварова про визнання його біженцем на території України. Уварів направив в суд скаргу на дії посадовця.

Чи правомірні дії посадовця? Охарактеризуйте порядок розгляду питань про надання статусу біженця в Україні.

Задача 3. Директор рекламного агентства запросив на роботу двох фахівців по рекламі. Один з фахівців був запрошений з Угорщини і є громадянином цієї країни, а другий – постійно проживає в Києві і є громадянином Росії. Знаючи про те, що

іноземцям необхідно оформляти дозвіл на працевлаштування в Україні, директор звернувся в Державний центр зайнятості. Яка відповідь йому повинні дати? Кому, в якому порядку і за наявності яких документів видається дозвіл на працевлаштування в Україні?

Практичне заняття 3. Адміністративно-правовий статус Президента України і органів виконавчої влади

План заняття

1. Президент України і виконавча влада.
2. Поняття і ознаки органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади
3. Правове становище органів виконавчої влади. Принципи функціонування органів виконавчої влади в Україні.
4. Правове становище Кабінету Міністрів України.
5. Центральні органи виконавчої влади. Органи виконавчої влади АР Крим.
6. Місцеві органи виконавчої влади.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Контрольні питання:

1. Що розуміється під «органом виконавської влади»?
2. Перерахуйте види органів виконавської влади в Україні, ґрунтуючись на аналізі відповідних нормативно-правових актів.
3. Розкрийте зміст принципів побудови системи органів виконавської влади в Україні.
4. Які повноваження Президент України здійснює в області державного управління?
5. Чи встановлені Конституцією України прерогативи Президента України у сфері виконавської влади в порівнянні з Кабінетом Міністрів України?
6. Який склад і порядок формування Кабінету Міністрів України?
7. Проаналізуйте повноваження Кабінету Міністрів України. Які правові акти може приймати Кабінет Міністрів України?
8. Охарактеризуйте структуру і основні функції Секретаріату Кабінету Міністрів України.

9. Охарактеризуйте систему, основні функції і повноваження центральних органів виконавської влади України, ґрунтуючись на відповідних нормативно-правових актах.

10. Яка структура «Загального положення про міністерство, іншому центральному органі державної виконавської влади України»? Яку структуру запропонували б Ви?

11. Охарактеризуйте порядок створення, задачі і функції урядового органу державного управління, ґрунтуючись на відповідних нормативно-правових актах.

12. Охарактеризуйте систему, порядок формування, основні задачі і повноваження місцевих органів виконавської влади України.

13. Яким чином будуються відносини місцевих державних адміністрацій з Президентом України і Кабінетом Міністрів України?

14. Яким чином будуються відносини місцевих державних адміністрацій з центральними органами виконавської влади?

15. Яким чином будуються відносини обласних і районних державних адміністрацій?

16. Яким чином будуються відносини місцевих державних адміністрацій з обласними і районними порадами, а також з органами місцевого самоврядування територіальних громад?

Правові ситуації:

Задача 1. В Рівненську обласну державну адміністрацію поступив наказ міністра праці і соціальної політики про звільнення з посади начальника управління праці і зайнятості населення Рівненської облдержадміністрації. Голова облдержадміністрації, у свою чергу, дав вказівки підготувати проект розпорядження про звільнення з посади головного державного інспектора Рівненської обласної державної інспекції праці. Головна державна інспекція праці є урядовим органом державного управління і діє у складі Міністерства праці і соціальної політики. Проект розпорядження поступив для перевірки і візування в юридичний відділ облдержадміністрації. Який висновок зробить юридичний відділ за проектом розпорядження голови облдержадміністрації? Напишіть цей висновок.

Задача 2. У зв'язку з ліквідацією Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України і покладанні його функцій

на Міністерство економіки України, міністр економіки підготував проект наказу про ліквідацію при обласних державних адміністраціях управлінь зовнішніх економічних зв'язків і покладанні їх функцій на управління економіки. Цим же проектом наказу передбачалося затвердження Типового положення про управління економіки обласної державної адміністрації. Проект наказу поступив для перевірки і візування в юридичну службу міністерства. Який висновок зробить юридична служба за даним проектом наказу? Напишіть висновок від імені юридичної служби.

Задача 3. Визначте, який орган здійснює наступні функції: 1) створює, реорганізує і ліквідує центральні органи виконавської влади; 2) ухвалює рішення про введення військового положення і про загальну або часткову мобілізацію на території України; 3) направляє і координує роботу органів виконавської влади; 4) ухвалює рішення про введення в Україні надзвичайного положення; 5) оголошує амністію. Відповідь обґрунтуйте посиланнями на закон.

Задача 4. Мале підприємство «Бісквіт» випускало і реалізовувало кондитерські вироби, технологія виробництва яких передбачає використання вершкового масла. У зв'язку із зростанням цін на вершкове масло, мале підприємство вирішило перейти на використання маргарину при випуску тих же кондитерських виробів з метою підтримки ціни на свою продукцію на колишньому рівні.

У зв'язку з цим поступила від громадян скарга на низьку якість кондитерських виробів малого підприємства «Бісквіт». Управління торгівлі і побутового обслуговування районної державної адміністрації була проведена перевірка малого підприємства «Бісквіт» щодо відповідності встановленим стандартам, реалізовуваних кондитерських виробів. При перевірці було встановлено порушення технології виробництва.

Керівництво малого підприємства «Бісквіт» оскаржило дії управління торгівлі і побутового обслуговування главі районної державної адміністрації затверджуючи, що проведення такої перевірки не входить в компетенцію місцевих держадміністрацій, є втручанням в господарську діяльність підприємства і суперечить принципам підприємницької діяльності.

Голова районної державної адміністрації доручив юрисконсульту підготувати відповідь на скаргу.

Ви юрисконсульт районної державної адміністрації. Напишіть відповідь на скаргу з приводу дій управління торгівлі і побутового обслуговування районної державної адміністрації.

Практичне заняття 4. Державна служба в Україні

План заняття

1. Поняття державної служби в Україні. Основні принципи державної служби.
2. Етика поведінки державного службовця.
3. Правове регулювання державної служби.
4. Поняття посади та посадової особи. Види державних службовців. Категорії посад і рангів державних службовців.
5. Правовий статус державного службовця.
6. Вступ, проходження й припинення державної служби.
7. Відповідальність державних службовців.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Контрольні питання:

1. Назвіть нормативне джерело, що встановлює основні принципи державної служби.
2. Чи зазначено в Законі України “Про державну службу” про можливість та порядок перебування на державній службі в Україні іноземних громадян, досвід яких широко використовується в різних галузях управління? Якщо так, то що саме?
3. Дайте визначення державних службовців згідно їх класифікації за владними повноваженнями.
4. Громадяни України, які вперше зараховуються на державну службу, при зарахуванні складають присягу. Чи існують виключення з даного правила? Якщо так, то які саме?
5. Назвіть кількість категорій та рангів державних службовців згідно Закону України “Про державну службу”.
6. Назвіть які встановлені обмеження, щодо прийняття на державну службу та проходження державної служби.
7. Дайте визначення поняття патронатної служби.
8. Відсторонення державного службовця від виконання своїх службових обов’язків та його строки.
9. Відставка державного службовця.

10. Особливості відповідальності державних службовців.

Правові ситуації

Задача 1. Громадянин П. подав документи до конкурсної комісії на заняття посади керівника Головної аналітичної служби Адміністрації Президента України. Конкурсна комісія висунула вимогу до П. про надання відомостей про його доходи і зобов'язання фінансового характеру та вклади в банках членів його сім'ї. Громадянин П. відмовився задовольнити вимогу, посилаючись на недоторканність особистого життя. Конкурсна комісія відмовила П. у розгляді його документів.

Посилаючись на відповідні правові норми, обґрунтуйте свою точку зору щодо законності рішення комісії.

Задача 2. В одному з управлінь Міністерства освіти і науки України проводилась атестація державних службовців. Державним службовцям К. і Т. про проведення їх атестації було повідомлено за 5 днів до засідання атестаційної комісії.

На засіданні атестаційної комісії, яка складалася з двох членів голови та секретаря, було прийнято рішення про невідповідність К. і Т. займаним посадам. За наказом міністра К. і Т. звільнено із заманих посад як таких, що "не пройшли атестацію".

Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи законне рішення міністра про звільнення К. і Т. ? В якому порядку проводиться атестація державних службовців? Куди К. і Т. можуть звернутися за захистом своїх прав?

Задача 3. Заступник голови районної державної адміністрації І., повертаючись увечері додому на власному автомобілі, здійснив наїзд на пішохода, завдавши йому тяжких тілесних ушкоджень. Розпорядженням голови районної державної адміністрації на час проведення районним відділом внутрішніх справ дослідної перевірки І. було відсторонено від виконання повноважень за посадою.

Чи законне розпорядження голови районної державної адміністрації? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на правові норми.

Задача 4. Дільничного інспектора Ш. було звільнено з органів внутрішніх справ у зв'язку з тим, що він був у нетверезому стані, нецензурно лявся у громадському місці. Про таку поведінку Ш, йшлося у протоколі про адміністративне правопорушення, який

було надіслано начальнику органу внутрішніх справ для вирішення питання про відповідальність Ш.

Посилаючись на відповідні правові норми, обґрунтуйте свою точку зору щодо законності звільнення Ш. з органів внутрішніх справ.

Практичне заняття 5. Форми і методи управління

План заняття

1. Правові й не правові форми державного управління.
2. Нормотворча діяльність органів державного управління. Поняття й ознаки правових актів державного управління. Класифікація актів. Вимоги до правових актів управління. Чинність правових актів управління.
3. Адміністративно-правовий договір. Індивідуальні правові акти управління.
4. Здійснення організаційних заходів і матеріально-технічних операцій.
5. Поняття, риси та види адміністративно-правових методів управління.
6. Адміністративний примус та його види.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Контрольні питання:

1. Як взаємозв'язані поняття «мета управління», «функції управління», «повноваження», «компетенція», «форми управління»?
2. Чи відрізняються форми управління від форм реалізації діяльності, здійснюваної органами законодавчої і судової влади, а також форм діяльності прокуратури?
3. В чому суть правових і не правових форм управління?
4. До яких форм управління відносяться державна реєстрація і ліцензування видів діяльності?
5. Назвіть основні ознаки «адміністративного договору».
6. Класифікуйте «адміністративні договори» по видах.
7. Як співвідносяться правовий акт управління і адміністративний договір?
8. Зменшується або збільшується значення адміністративного договору у зв'язку з реформуванням адміністративного права України?

9. Яке місце займає правовий акт управління в системі правових форм управління і серед існуючих нормативно-правових актів, що приймаються органами представницької влади, судом і прокуратурою?

10. Які ознаки правового акту управління, що відрізняють його від правових актів, що приймаються іншими державними органами, і актів суспільних об'єднань?

11. Класифікуйте залежно від певних критеріїв правові акти управління?

12. Охарактеризуйте механізм видання і дії правового акту управління.

13. Які вимоги пред'являються до правових актів управління і які наслідки їх недотримання?

14. Чим відрізняється «нікчемний правовий акт» управління від «заперечного»?

15. Охарактеризуйте порядок введення в дію адміністративно-правових актів.

16. Яким чином взаємозв'язані поняття «форми управління» і «методи управління»?

17. Як співвідносяться поняття «метод управління» і «метод адміністративно-правового регулювання»?

18. Охарактеризуйте прямий і непрямий метод державного управління.

19. Охарактеризуйте методи переконання, примушення і заохочення.

20. Яким чином взаємозв'язане адміністративне примушення з державним?

Правові ситуації:

Задача 1. Головний державний санітарний лікар області за результатами перевірки дотримання санітарного законодавства всіма суб'єктами господарювання, які зареєстровані в області і виготовляють продукти харчування, ухвалив рішення у формі постанови. Зазначеним рішенням санітарний лікар тимчасово заборонив виробництво окремих видів продуктів харчування до отримання висновків санітарно-епідеміологічної експертизи.

За ініціативи державного санітарного лікаря було проведено нараду за участю представників обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування, митної служби, а також інших

заінтересованих осіб, на якій обговорювалися питання забезпечення дотримання законодавства у даній сфері.

Чи відповідає рішення головного санітарного лікаря області вимогам законодавства? Дайте обґрунтовану відповідь. Охарактеризуйте форми управлінської діяльності, обрані представником влади у наведеній ситуації.

Задача 2. Наказом Державної податкової адміністрації України затверджено узагальнююче податкове роз'яснення щодо застосування апеляційної процедури при адміністративному оскарженні платниками податків рішень податкових органів.

У наказі Державна податкова адміністрація України підкреслює, що зазначене податкове роз'яснення надане на підставі положень Закону України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами".

Дайте юридичний аналіз ситуації. Яка форма управлінської діяльності обрана у даному випадку органом виконавчої влади?

Задача 3. Міська рада прийняла рішення "Про встановлення правил додержання тиші у місті та громадських місцях", згідно з яким під час проведення зборів, мітингів, демонстрацій та інших масових заходів на центральних вулицях міста заборонено використовувати мікрофони й гучномовці, гучний спів і викрики, а також інші джерела побутового шуму.

Чи відповідає зазначене рішення вимогам закону? Дайте обґрунтовану відповідь.

Задача 4. Голова районної державної адміністрації провів нараду з питань виконання програм соціально-економічного розвитку району. За результатами наради головою державної адміністрації було прийнято розпорядження про створення робочої групи з перевірки цільового використання коштів районного бюджету комунальними підприємствами району.

У результаті проведеної перевірки робочою групою виявлено численні порушення бюджетного законодавства, а головою державної адміністрації внесено подання щодо їх негайного усунення.

Чи законні дії голови районної державної адміністрації? Які форми управлінської діяльності застосовано у даному випадку? Відповіді обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Практичне заняття 6. Адміністративний процес

План заняття

1. Поняття, ознаки, мета, принципи і завдання адміністративного процесу.
2. Види адміністративного процесу.
3. Учасники адміністративного процесу.
4. Структура адміністративного процесу.
5. Стадії адміністративно-процесуальної діяльності.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Контрольні питання:

1. Доведіть, що адміністративний процес – це самостійний вид процесуальної діяльності.
2. Як співвідносяться адміністративний процес і інші види процесуальної діяльності?
3. Розкрийте принципи адміністративного процесу.
4. Чим відрізняється поняття «адміністративне виробництво» від поняття «адміністративний процес»?
5. Як співвідносяться поняття «адміністративний процес» і «адміністративно-юрисдикційний процес»?
6. Вкажіть відмінності юрисдикційного виробництва від процедурного.
7. Охарактеризуйте особливості адміністративної юстиції в зарубіжних країнах.

Правові ситуації:

Задача 1. Наказом Міністерства юстиції України повернуто без державної реєстрації наказ Міністерства внутрішніх справ України "Про затвердження Інструкції з оформлення працівниками ДАІ МВС України матеріалів про адміністративні порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху" у зв'язку з тим, що разом із наказом, поданим на реєстрацію, не надано відомостей про чинні акти з цього питання, інформацію про строки приведення їх у відповідність з новим актом, а також про акти, що втрачають чинність у зв'язку з прийняттям останнього.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з реєстрації нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади.

Задача 2. Громадянин І. звернувся із клопотанням про зміну імені до відділу реєстрації актів цивільного стану за місцем постійного проживання. При зверненні І. пред'явив свій паспорт та квитанцію про сплату державного мита.

Через чотири місяці від дати звернення І. отримав листа за підписом керівника відділу реєстрації актів цивільного стану, в якому повідомлялося, що заявлене клопотання не розглядалося, оскільки втрачено запис про народження заявника.

Зробіть юридичний аналіз ситуації Чи порушив у даному випадку представник влади закон? Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з реєстрації зміни імені.

Задача 3. 17-річний Ф. надіслав до виконавчого комітету міської ради листа, в якому просив зареєструвати його як підприємця. До свого звернення Ф. додав: заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації фізичної особи- підприємця; копію довідки про включення заявника до Державного реєстру фізичних осіб-платників податків та інших обов'язкових платежів; документ, що підтверджує внесення реєстраційного збору за проведення державної реєстрації фізичної особи-гідприємця; нотаріально посвідчену письмову згоду батьків на зайняття Ф. підприємницькою діяльністю.

У проведенні державної реєстрації Ф. було відмовлено. [З листі за підписом міського голови зазначалося, що Ф. не може бути зареєстрований як підприємець, оскільки на момент звернення із відповідним проханням він не досяг повноліття.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Хто уповноважений вирішувати питання про реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності? Як у даному разі вправі діяти Ф. ?

Задача 4. ТОВ "Контакт" звернулося до Міністерство праці та соціальної політики України із заявою про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності, пов'язаної із посередництвом у працевлаштуванні фізичних осіб за кордоном. Міністерство через 10 днів після отримання заяви повідомило суб'єктові підприємницької діяльності, що дану заяву залишено без розгляду, оскільки до неї недодано зовнішньоекономічного договору (контракту) з іноземним суб'єктом господарювання (роботодавцем чи посередником) про посередництво у працевлаштуванні за кордоном.

Чи законно діяло міністерство? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення. Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з ліцензування певних видів господарської діяльності.

Практичне заняття 7. Адміністративно-правова відповідальність та провадження у справах про адміністративні правопорушення

План заняття

1. Поняття, ознаки й підстави адміністративно-правової відповідальності.
2. Поняття, ознаки та склад адміністративного правопорушення. Види адміністративних правопорушень.
3. Система адміністративних стягнень. Порядок і строки накладення адміністративних стягнень.
4. Дисциплінарна відповідальність посадових і службових осіб.
5. Адміністративне затримання.
6. Порядок порушення й розгляду справи про адміністративне правопорушення.
7. Оскарження (опротестування) постанови у справі про адміністративне правопорушення. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Контрольні запитання:

1. Які органи (посадовці) правомочні застосовувати адміністративно-запобіжні засоби? Підтвердить свою відповідь посиленнями на нормативно-правові акти.
2. Які органи (посадовці) правомочні проводити адміністративне затримання громадян і які терміни адміністративного затримання? До якого виду заходів адміністративного примушення воно відноситься?
3. Як процесуально оформляється адміністративне затримання особи?
4. Які Ви знаєте заходи забезпечення виробництва у справах про адміністративні правопорушення і як вони процесуально оформляються?

5. Чим відрізняються заходи адміністративної відповідальності від інших заходів адміністративного примушення?

6. Які види заходів адміністративної відповідальності передбачені чинним законодавством?

7. Назвіть відмітні ознаки адміністративної відповідальності. Як співвідноситься адміністративна, кримінальна і дисциплінарна відповідальність?

8. Які види адміністративних стягнень встановлені в законодавстві? По яких критеріях можна класифікувати адміністративні стягнення?

9. Чим відрізняється адміністративне затримання від адміністративного арешту?

10. Охарактеризуйте загальний порядок накладення адміністративних стягнень.

11. Чи встановлює українське законодавство адміністративну відповідальність юридичних осіб? Наведіть приклади законів, в яких є норми про адміністративну відповідальність юридичних осіб.

12. В чому особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб?

13. Назвіть ознаки адміністративного правопорушення.

14. Що служить підставою (критерієм) відмежування адміністративного правопорушення від злочину і дисциплінарної провини?

15. Охарактеризуйте склад адміністративного правопорушення.

16. Які ознаки характеризують об'єктивну сторону адміністративного правопорушення?

17. Які види об'єктів адміністративного правопорушення Ви знаєте?

18. Розкрийте зміст суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення.

19. Охарактеризуйте суб'єкт адміністративного правопорушення.

20. Чим відрізняється статус загального суб'єкта адміністративного правопорушення від статусу спеціального суб'єкта адміністративного правопорушення.

21. Яке правове значення має ознака повторності адміністративного правопорушення?

Правові ситуації:

Завдання 1.

Міська рада прийняла рішення "Про адміністративну відповідальність за порушення громадського порядку", в якому встановила, що за дрібне хуліганство особа, яка вчинила правопорушення, має бути піддана штрафу або виправним роботам строком до 15 діб.

Чи законне рішення міської ради? Розкажіть про повноваження місцевих рад щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність.

Завдання 2. За рішенням державного інспектора рибоохорони гр. П. було притягнуто до адміністративної відповідальності за порушення правил рибальства. У постанові про накладення адміністративного стягнення зафіксовано, що ГП. незаконним способом, використовуючи сітку, ловив рибу у ставку, орендованому ТОВ "Світанок". Прокурор опротестував дану постанову. У протесті зазначено, що гр. П. повинен відповідати за дрібне викрадення чужого майна.

Порівняйте склади правопорушень, про які йдеться у завданні, та висловіть свою точку зору щодо обґрунтованості позиції прокурора.

Завдання 3. 17-річний С. та 12-річний К., які їхали в трамваї разом зі своїм батьком, не заплатили за проїзд. Факт безквиткового проїзду виявив контролер комунального підприємства "Міське-електротранспорт" і запропонував С. та К. сплатити штраф на місці вчинення правопорушення. С. і К. відмовилась сплачувати штраф, посилаючись на те, що вони не мають грошей і взагалі не можуть нести відповідальності, адже не досягли віку, з якого вона настає.

Проаналізуйте ситуацію та визначте, хто у даному випадку має нести відповідальність. З якого віку настає адміністративна відповідальність? Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх осіб?

Завдання 4. Громадянин Т. був залучений до участі у провадженні в справі про дрібне хуліганство як свідок. При розгляді справи в суді Т. відмовився давати пояснення, посилаючись на те, що він нічого не пам'ятає. Судовий розпорядник склав протокол про вчинення Т. правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185-3 КУпАП. Судця розглянув справу стосовно Т. і наклав на правопорушника штраф у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи відповідає закону постанова, ухвалена суддею стосовно Т.?

Відповідь обґрунтуйте.

Практичне заняття 8. Правові засади управління економікою

План заняття

1. Зміст державного управління у сфері економіки. Система органів управління економікою та їх функції. Організаційно-правові засади управління промисловістю. Державний контроль і нагляд у промисловості. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері промислової діяльності.

2. Організаційно-правові засади управління агропромисловим комплексом. Державний контроль і нагляд у агропромисловому комплексі. Адміністративна відповідальність за правопорушення у агропромисловій діяльності.

3. Організаційно-правові засади управління будівництвом та житлово-комунальним господарством. Державний архітектурно-будівельний контроль та контроль за технічним станом житлового фонду і об'єктів комунального призначення. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері житлово-комунального господарства.

4. Організаційно-правові засади управління транспортом і зв'язком.

Контрольні питання:

1. Які органи здійснюють державний контроль і нагляд в сільському господарстві. За які правопорушення в сільському господарстві встановлена адміністративна відповідальність?

2. Які органи здійснюють державний контроль і нагляд у сфері використання і охорони природних ресурсів. За які правопорушення у сфері використання і охорони природних ресурсів встановлена адміністративна відповідальність?

3. Охарактеризуйте адміністративно-правове регулювання банківської діяльності.

4. Охарактеризуйте правовий статус податкової служби.

5. Які органи здійснюють державний контроль і нагляд у фінансовій сфері. За які правопорушення в області фінансів встановлена адміністративна відповідальність?

6. Порівняйте правовий статус контрольно-ревізійної служби і державного казначейства.

7. Які органи здійснюють державний контроль і нагляд у сфері стандартизації, метрології і сертифікації. За які правопорушення у сфері стандартизації, якості продукції, метрології і сертифікації встановлена адміністративна відповідальність?

8. За які порушення антимонопольного законодавства встановлена адміністративна відповідальність і яка адміністративна відповідальність передбачена за несумлінну конкуренцію?

9. Охарактеризуйте державну регуляторну політику у сфері підприємництва.

10. Який порядок підготовки проектів регуляторних актів?

11. Яка адміністративна відповідальність передбачена за правопорушення в області підприємництва?

Практичне заняття 9. Управління використанням та охороною природних ресурсів

План заняття.

1. Організаційно-правові засади управління використанням та охороною природних ресурсів.

2. Система органів управління використанням та охороною природних ресурсів.

3. Державний контроль і нагляд у галузі використання та охорони природних ресурсів.

4. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері використанням та охороною природних ресурсів.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Контрольні питання:

1. Розкрийте організаційно-правові засади управління використанням та охороною природних ресурсів.

2. Охарактеризуйте органи державного управління екологією.

3. Розкрийте систему органів управління використанням та охороною природних ресурсів.

4. Як проводиться державний контроль і нагляд у галузі використанням та охорони природних ресурсів.

5. Охарактеризуйте адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері використанням та охороною природних ресурсів.

Практичне заняття 10. Управління фінансами

План заняття

1. Організаційно-правові засади управління фінансами.
2. Управління у сфері бюджетної діяльності.
3. Управління системою оподаткування.
4. Управління у галузі кредитування й страхування.
5. Управління грошовим обігом і системою валютного регулювання.
6. Фінансовий контроль. Адміністративна відповідальність за правопорушення у галузі фінансів.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Контрольні питання:

1. Розкрийте організаційно-правові засади управління фінансами.
2. Проаналізуйте управління у сфері бюджетної діяльності.
3. Проаналізуйте управління системою оподаткування.
4. Проаналізуйте управління у галузі кредитування й страхування.
5. Проаналізуйте управління грошовим обігом і системою валютного регулювання.
6. Розкрийте суть здійснення Фінансового контролю.
7. Проаналізуйте адміністративну відповідальність за правопорушення у галузі фінансів.

Практичне заняття 11. Управління адміністративною політичною діяльністю

План заняття

1. Організаційно-правові засади управління оборонною сферою. Воєнна доктрина України. Організація оборони.
2. Військова служба в Україні.
3. Організаційно-правові засади управління національною безпекою. Суб'єкти забезпечення національної безпеки України.
4. Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами.
5. Організаційно-правові засади управління закордонними справами. Основні напрями зовнішньої політики України.
6. Адміністративно-правове регулювання в'їзду в Україну й виїзду з неї.
7. Організаційно-правові засади управління юстицією.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5.

Контрольні питання:

1. Порівняйте правовий статус Ради національної безпеки і оборони і Служби безпеки України.
2. Порівняйте повноваження Президента України і Кабінету Міністрів України в області оборони.
3. Охарактеризуйте порядок комплектування озброєних сил України.
4. Порівняйте правовий статус дипломатичного представництва і консульства.
5. Порівняйте правовий статус Міністерства оборони України і Генерального штабу Озброєних Сил України.
6. Охарактеризуйте систему органів юстиції на Україні.
7. Порівняйте повноваження обласного, районного, районного в місті, міського (міст обласного значення) управління юстиції.
8. Охарактеризуйте систему органів внутрішніх справ.

Правові ситуації:

Задача 1. Обласне управління юстиції в ході перевірки діяльності політичної партії виявило, що членами цієї партії є працівники міліції. У зв'язку з цим обласне управління юстиції звернулося до адміністративного суду для примусового розпуску вказаної партії.

Керуючись ст. 4 Закону «Про об'єднання громадян» обласний суд розпустив політичну партію, на тій підставі, що її структурні осередки були в підрозділах міліції. Проте партія продовжувала свою діяльність.

Прокурор області, ґрунтуючись на ст. 25 Закону «Про об'єднання громадян» вніс ухвалу про порушення кримінальної справи відносно керівника партії за порушення законодавства про об'єднання громадян. Зробіть адміністративно-правовий аналіз ситуації

Задача 2. Міністерство юстиції України уклало з Міністерством економіки України договір про здійснення юридичної експертизи проектів готуються Міністерством економіки України нормативних правових актів. Генеральний прокурор, вважаючи, що міністерства не можуть укладати такі договори, звернувся до суду з проханням визнати укладений ними договір нікчемним, тобто що не породжує ніяких юридичних наслідків для обох сторін. Зробіть адміністративно-правовий аналіз ситуації.

Задача 3. Мелканян затриманий за підозрою в здійсненні злочину. При перевірці документів з'ясувалося, що Мелканян є особою без громадянства. Черговий райвідділу міліції запропонував видворити Мелканяна в примусовому порядку за межі України. Зробіть адміністративно-правовий аналіз ситуації.

Задача 4. Співробітники Служби безпеки України надали технічну допомогу органам МВС по затриманню групи особливо небезпечних злочинців. Завданий збитку житловому багатоповерховому будинку, де ховалися злочинці. Начальник Жеку просить відшкодувати завданий збитку. Зробіть адміністративно-правовий аналіз ситуації.

Задача 5. Братченко звернувся до проходячого міліціонера з проханням навести лад в черзі у магазину. Люди голосно кричали, штовхалися, деякі затівали бійку. Міліціонер відмовився виконати прохання Братченко, сказавши, що він не на службі, у нього вихідний. Зробіть адміністративно-правовий аналіз даної ситуації.

Задача 6. Отримавши зарплату, Богданов вирішив придбати рушницю. Разом з братом, який працює в міліції, пішли в магазин. Міліціонер побачив, що в магазині грубо порушені правила зберігання зброї і зажадав закрити магазин до усунення порушень. Зробіть адміністративно-правовий аналіз ситуації.

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Адміністративне право” та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- вибір теми, розробка плану та написання доповіді;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що вносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів у сесію.

Перелік тем рефератів:

1. Поняття і основні риси державного управління.
2. Сутність виконавчої влади, її співвідношення з державним управлінням та адміністративним правом.
3. Адміністративне право України як галузь права, його предмет.
4. Метод і система адміністративного права України.
5. Зв'язок адміністративного права з іншими галузями українського права.
6. Поняття, особливості та види адміністративно-правових норм.
7. Джерела адміністративного права України.
8. Особливості систематизації адміністративного права України.
9. Поняття, основні риси та види адміністративно-правових відносин.
10. Адміністративно-правовий статус громадян України.
11. Звернення громадян, їх види.
12. Порядок розгляду звернень громадян згідно Закону України "Про звернення громадян".
13. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.
14. Поняття, ознаки та правове положення органів виконавчої влади.
15. Види органів виконавчої влади.
16. Система органів виконавчої влади та принципи її побудови.
17. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади.
18. Компетенція та форми діяльності Кабінету Міністрів України за Законом України "Про Кабінет Міністрів України".
19. Центральні органи виконавчої влади, їх види.
20. Міністерства в системі центральних органів виконавчої влади.
21. Повноваження і форми діяльності місцевих державних адміністрацій.
22. Поняття, види та принципи державної служби в Україні.

23. Законодавчі засади державної служби в Україні.

24. Поняття та види державних службовців.

25. Правове регулювання проходження державної служби.

26. Правові засади діяльності бюджетних організацій.

27. Особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців.

28. Поняття та види функцій державного управління.

29. Поняття форм державного управління, їх види.

30. Поняття правових актів державного управління, їх юридичне значення.

31. Класифікація актів державного управління та їх дія.

32. Адміністративний договір як форма управлінської діяльності.

33. Вимоги, що ставляться до актів державного управління, наслідки їх недотримання.

34. Поняття адміністративно-правових методів, їх види.

35. Адміністративний примус, види його заходів.

36. Адміністративно-попереджувальні заходи, їх види та суть.

37. Заходи адміністративного припинення, їх види та суть.

38. Поняття й основні риси адміністративної відповідальності.

39. Завдання, система і чинність законодавства України про адміністративні правопорушення.

40. Адміністративне правопорушення, його поняття та склад.

41. Суб'єкти адміністративних правопорушень.

42. Особливості відповідальності неповнолітніх в віці від 16 до 18 років.

43. Особливості адміністративної відповідальності посадових осіб.

44. Відповідальність військовослужбовців за вчинення адміністративних правопорушень.

45. Особливості відповідальності за порушення правил дорожнього руху.

46. Особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб.

47. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.

48. Цілі адміністративних стягнень, їх види.

49. Попередження та штраф як адміністративні стягнення.

50. Оплатне вилучення і конфіскація предметів як адміністративні стягнення.

51. Позбавлення спеціального права, наданого громадянину, як вид адміністративного стягнення.

52. Громадські роботи як вид адміністративного стягнення.

53. Виправні роботи й адміністративний арешт як адміністративні стягнення.

54. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

55. Загальні правила накладення стягнень за адміністративні правопорушення. Строки накладення адміністративних стягнень

56. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за адміністративний проступок.

57. Адміністративний процес: зміст, загальні риси, особливості.

58. Структура адміністративного процесу та характеристика окремих видів проваджень.

59. Дисциплінарне провадження: завдання, стадії, особливості.

60. Дисциплінарне провадження: завдання, стадії, особливості.

61. Адміністративна юрисдикція: загальні риси, принципи.

62. Адміністративна юстиція: поняття, моделі та особливості становлення в Україні.

63. Адміністративне судочинство в Україні: завдання та принципи.

64. Завдання і порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення.

65. Засоби забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

66. Адміністративне затримання.

67. Протокол про адміністративне правопорушення.

68. Постанова по справі про адміністративне правопорушення.

69. Види рішень, що приймаються по скарзі чи протесту на постанову про накладення адміністративного стягнення.

70. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

71. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.

72. Правове положення і повноваження адміністративних комісій.

73. Справи про адміністративні правопорушення, підвідомчі органам внутрішніх справ.

74. Справи про адміністративні правопорушення, підвідомчі судам (суддям).

75. Порядок оскарження та опротестувати постанови по справі про адміністративне правопорушення.

76. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління.

77. Поняття режиму законності та дисципліни в державному управлінні.

78. Способи забезпечення законності та дисципліни в державному управлінні: загальна характеристика.

79. Контроль в державному управлінні: поняття, зміст та види.

80. Контроль органів виконавчої влади загальної компетенції.

81. Судовий контроль в державному управлінні.

82. Відомчий та міжвідомчий контроль.

83. Судовий контроль в державному управлінні.

84. Контрольні повноваження державних інспекцій та служб.

85. Прокурорський нагляд в державному управлінні, його форми та методи.

86. Поняття і види адміністративно-правових режимів.

87. Надзвичайні режими: їх види.

88. Галузеве управління: його зміст. Особливості міжгалузевого та регіонального управління.

89. Організаційно-правові засади управління митною справою в Україні.

90. Митний контроль. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.

91. Система і повноваження органів управління освітою.

92. Організація державного управління наукою.

93. Система і повноваження органів управління охороною здоров'я населення.

94. Організаційно-правові засади управління обороною.

95. Збройні Сили України: їх види та комплектування.

96. Організаційно-правові засади управління національною безпекою.

97. Система, правове положення та зміст роботи органів внутрішніх справ.

98. Громадський порядок та громадська безпека, адміністративно-правові заходи їх охорони.

99. Юрисдикційні повноваження органів внутрішніх справ.

100. Дозвільна система органів внутрішніх справ.

101. Організаційно-правові засади управління юстицією.

102. Реєстрація актів громадянського стану.

4. Рекомендована література

Базова

1. Кисіль З.Р. Адміністративне право. 3-тє видання. Навчальний Посібник.-К.: Правова Єдність,ЦУЛ,2011.-696с.

2. Стеценко С.Г. Адміністративне право.-К.: Атака,2011.624с.

3. Коломієць Т.О. Адміністративне право України. – К.: Юрінком Інтер, 2012.

4. Богуцький В.В., Богуцька А.В. Адміністративне право України як галузь права. – К.: Знання, 2010

Допоміжна

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник у 2-хзаг. ред. В.Б. Авер'янова. - К.: Юридична думка, 2004.

2. Адміністративне право України: навчальний посібник/ Г.Г.Забарний,Р.А.Калюжний, В.К.Шкарупа. - К.: В-во Паливода А.В., 2005. 368 с.

3. АлфьоровС.М.,ВащенкоС.В.,ДолгополоваМ.М.,КупінА.П. Адміністративне право. Загальна частина. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 216 с.

4. Ковалів М.В Адміністративна діяльність. Навчальний посібник. - К.: Центручбової літератури, 2009. - 432с.

5. Адміністративний процес України: Навчальний посібник / За заг. ред.А. Т. Комзюка. - Х.: Вид-во Харківського нац. ун-ту внутр. справ, 2008. - 212 с.

6. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : підручник / за заг. ред. Рябченко О. П. - Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр.справ, 2009.-256 с.

7. Ведерніков Ю.А. Адміністративне право України: навч.посібник. - К.:Центр навчальної літератури, 2005. - 336с.

8. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: Організаційно-правові заходи: монографія. - Х.: Право, 2005. - 304 с.

9. Основи адміністративного судочинства в Україні: навч.посібник./ За заг.ред. Н.В.Александрової, Р.О.Куйбіди. - К.: Конус.Ю, 2006. - 526с.

10. Кругул Ю.І. Адміністративне право України: навч. посібник (практикум). -К.: Нац. Торгово-економічний університет, 2004. - 191с.

11. Науково-практичний коментар кодексу України про адміністративні правопорушення. Автори Р.А.Каложний М.І.Іншин І.М.Шопіна. - К.: Правова Єдність.центр навчальної літератури, 2011 р. - 780 стор.

Нормативна правова база дисципліни

1. Конституція України.

2. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001р. (БК)

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. (ПКУ)

4. Митний кодекс України від 11.07.2002р.(МК).

5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р.)(КК).

6. Кодекс законів про адміністративні правопорушення від 07.12.1984р.(КЗпАП).

7. Кодекс Адміністративного судочинства від 06.07.2005р. (КАС)

8. Закон України «Про громадянство України» від 8.10.1991 р.

9. Закон України «Про міжнародні договори України» від 22.12.1993 р.

10.Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011р.

11.Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21.05.1997 р.

12.Закон України "Про місцеві державні адміністрації" від 09.04.1999 р.

13.Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011р.

14. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 21.12.2006

р.

15. Закон України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 р.

16. Закон України «Про альтернативну військову службу» від 12.13.1991 р.

17. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991 р.

18. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1991 р.

19. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1997 р.

20. Закон України «Про зайнятість населення» від 01.03.1991 р.

21. Закон України «Про порядок застосування кримінальних покарань і заходів адміністративного стягнення у вигляді штрафу» від 17.10.1992 р.

22. Закон України «Про адвокатуру» від 19.12.1992 р.

23. Закон України «Про міліцію» від 20.12.1990 р.

24. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р.

25. Закон України «Про державну службу» від 16.12.1993 р.

26. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011р.

27. Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01.07.2010р..

28. Закон України «Про антимонопольний комітет України» від 26.11.1993р.

29. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р.

30. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011р.

31. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010р.

32. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2011 р.

33. Закон України "Про третейські суди" від 11.05.2004р.

34. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р.

35. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р.

36. Закон України «Про тваринний світ» від 03.03.1993 р.

37. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996р.

38. Закон України «Про об'єднання громадян» від 16.06.1992р
39. Закон України «Про освіту» від 23.05.1991р.
40. Закон України «Про культуру» від 14.12.2010р.
41. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993р
42. Закон України «Про Службу Безпеки України» від 25.03.1992р
43. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.10
44. Закон України «Про Службу зовнішньої розвідки України» від 01.12.2005р.
45. Закон України «Про транспорт» від 10.11.1994р.
46. Закон України «Про Національну систему конфіденційного зв'язку» від 10.01.2002р.
47. Закон України «Про поштовий зв'язок» від 04.10.2001р.
48. Закон України «Про телекомунікації» від 18.11.2003р.
49. Закон України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" від 11.09.2003р.
50. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005р.
51. Закон України "Про державну підтримку малого підприємництва" від 19.10.2000р.
52. Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 03.12.1990р.
53. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків у іноземній валюті» від 23.09.1994р.
54. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991р.
55. Декрет КМУ України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» №15/93 від 19.02.1993р.